

راهنمای اجرایی و خلاصه «شیوه‌نامه ارزشیابی تکوینی مجازی با رویکرد تاب‌آوری در شرایط بحران»

۱۴۰۵

این راهنما، خلاصه اجرایی شیوه‌نامه ارزشیابی تکوینی مجازی با رویکرد تاب‌آوری در شرایط بحران تهیه‌شده در معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۶ است و برای بهره‌برداری سریع اعضای محترم هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی زنجان در نیم‌سال جاری تنظیم شده است.

بر پایه این شیوه‌نامه، اجرای ارزشیابی تکوینی در تمامی دروس نیم‌سال جاری الزامی است و ارزشیابی اساتید در پایان نیم‌سال عملکرد آموزشی اعضای محترم هیأت علمی بر این اساس صورت خواهد گرفت.

شیوه‌نامه با دو هدف اصلی تدوین شده است: تضمین استمرار پایش یادگیری دانشجویان و ارتقای کیفیت آموزش مجازی، حفظ آمادگی زیرساختی هنگام بروز اختلال در شبکه و سامانه‌های آموزشی.

تمامی دروس نظری پایه، نظری بالینی و عملی/کارآموزی (بخش‌های بالینی و پاراکلینیک) نیم‌سال جاری مشمول این شیوه‌نامه هستند. در طراحی آزمون تکوینی، توصیه شده است حداقل یک و حداکثر سه نوبت ارزشیابی (به‌جز پیش‌آزمون) بر اساس جدول شماره ۱ برگزار گردد. طراحی سؤالات بر عهده عضو هیأت علمی است و سؤالات باید در قالب سؤالات پاسخ کوتاه (SAQ)، چندگزینه‌ای (MCQ) یا تکلیف‌های ساختاریافته (بر اساس نوع درس) ارائه شوند. سطوح تسلط دانشجویان نیز بر پایه سه آستانه ۵۰، ۷۰ و ۹۰ درصد تعریف می‌شود که ملاک برنامه‌ریزی مداخله آموزشی و بازآموزی است.

اعضای محترم هیأت علمی مکلف‌اند متناسب با نوع درس خود، از میان روش‌های پایه و در صورت نیاز روش‌های پیشرفته مندرج در جدول شماره ۱، دست‌کم یک روش را انتخاب و در طول نیم‌سال به اجرا درآورند.

جدول ۱: روش‌های ارزشیابی تکوینی بر اساس نوع درس

نوع درس	نمونه دروس	روش‌های پایه	روش‌های پیشرفته
نظری پایه	فیزیولوژی، بیوشیمی، آناتومی، فارماکولوژی	پروژه خرد، آزمون پاسخ کوتاه (SAQ)، آزمون چندگزینه‌ای تحلیلی (MCQ)	آزمون استدلال بالینی (KF) و PMP (مجازی)
نظری بالینی	داخلی، جراحی، اطفال، زنان و زایمان	بحث مبتنی بر مورد (Case-based)، پروژه خرد، MCQ همراه با سناریوی بالینی (Discussion)	ارزشیابی بالینی ساختاریافته مجازی (Virtual Mini-CEX) و (Virtual OSCE)
عملی و کارآموزی	بخش‌های بالینی و پاراکلینیک	لاگ‌بوک الکترونیکی، پروژه خرد، پورتفولیو، بحث مبتنی بر مورد	ارزشیابی بالینی مجازی (Virtual Mini-CEX)

در صورت بروز اختلال زیرساختی، ادامه فرآیند ارزشیابی تکوینی با روش‌های کم‌فناوری جایگزین و بدون وقفه در پایش یادگیری انجام شود.

جدول ۲: روش‌های جایگزین کم‌فناوری در شرایط بحران

درجه اختلال	وضعیت زیرساخت	نظری پایه	نظری بالینی	عملی/کارآموزی
درجه ۱	اختلال لحظه‌ای یا کاهش سرعت اینترنت؛ سامانه در دسترس است	ارسال فایل PDF سؤال از طریق سامانه یا ایمیل و دریافت پاسخ کتبی	ارسال سناریوی کتبی و دریافت پاسخ تحلیلی از طریق ایمیل	ارائه مورد بالینی از طریق ایمیل همراه با پرسش‌های ساختاریافته
درجه ۲	قطع کامل سامانه یا اینترنت	پرسش و پاسخ تلفنی ثبت‌شده یا پیام‌رسان متنی	بحث تلفنی ۱۵ دقیقه‌ای همراه با بازخورد شفاهی	ارائه سناریوی کاغذی مبتنی بر درخت تصمیم (Paper-based Simulation) و دریافت پاسخ

در هر دو درجه، مستندسازی اهمیت اساسی دارد؛ زمان برگزاری، بستر مورد استفاده، پاسخ دانشجویان و بازخورد ارائه‌شده باید ثبت شود تا در گزارش نهایی قابل استناد باشد. توصیه می‌شود در صورت بروز اختلال، بلافاصله روش جایگزین اجراشده به معاونت آموزشی دانشکده منعکس گردد.

نکات مهم در اجرای ارزشیابی تکوینی:

۱- تاریخ و ساعت دقیق آزمون باید ترجیحاً حداقل یک هفته پیش از طریق سامانه به اطلاع دانشجویان برسد و زمان‌بندی کلی آزمون‌ها در ابتدای ترم در طرح درس درج گردد.

۲- مهلت پاسخ‌گویی دانشجو متناسب با پیچیدگی تکلیف تعیین می‌شود؛ برای پروژه خرد، پورتفولیو و لاگ‌بوک الکترونیکی، بازه ۲۴ تا ۴۸ ساعت توصیه شده است

۳- بازخورد باید سازنده، به‌موقع و هدفمند باشد. بازخورد گروهی: حداکثر ظرف ۴۸ ساعت پس از آزمون و بازخورد فردی برای دانشجویان دارای نمره کمتر از ۵۰ درصد (یا آستانه تشخیصی استاد) از طریق پیام اختصاصی، ایمیل یا جلسه مشاوره مجازی انجام شود.

- مداخله جبرانی (خودآموزی، مشاوره، تکلیف جبرانی، پروژه، گزارش تحلیلی یا آزمون جایگزین) اختیاری است و در نمره آزمون پایانی اثر ندارد؛ آستانه ۵۰ درصد، پیشنهادی می‌باشد و قابل تغییر توسط استاد است.

۴- برگزاری آزمون در سامانه‌های آموزش مجازی مورد تأیید وزارت بهداشت، از جمله LMS، سما و نوید یا سامانه‌های دانشگاهی انجام شود. استفاده از ابزارهای مکمل مانند Quizizz و Kahoot با رعایت استانداردهای امنیتی و محرمانگی مجاز است. اعلام مرورگر پیشنهادی و نوع اینترنت مناسب به دانشجویان از پیش توصیه می‌شود. سایر الزامات فنی شامل احراز هویت با شماره دانشجویی و رمز یکتا، قفل مرورگر (Safe Exam Browser) متناسب با سطح مخاطره، ثبت خودکار وقایع (حضور)، مدت پاسخ، خروج از صفحه)، بانک سؤال تصادفی، بازخورد خودکار پس از آزمون و کارنامه روند عملکرد ترم است. ورود مجدد تنها در صورت خرابی فنی و با تأیید پشتیبان مجاز است و گزارش آن به کمیته آزمون دانشگاه ارسال شود.

۵- تحلیل سؤال شامل ضریب دشواری، تمیز، گزینه‌ها، میانگین نمره هر سؤال و خطای استاندارد باید انجام شود..

به طور کلی مستندات زیر باید از سوی هر عضو محترم هیأت علمی نگهداری و در موعد مقرر ارائه گردد:

۱. طرح درس به‌روزشده، شامل زمان‌بندی اعلام‌شده آزمون‌های تکوینی.
۲. متن سؤالات یا تکلیف‌های ابلاغ‌شده و مستندات بارگذاری شده (فارغ از اصل نمره‌دهی).
۳. گزارش تحلیلی نتایج به تفکیک سطح تسلط (۵۰، ۷۰ و ۹۰ درصد) مطابق شیوه‌نامه ارزشیابی تکوینی مجازی.

۴. مستند بازخورد ارائه‌شده (اطلاعیه، فایل صوتی، پیام اختصاصی یا صورت‌جلسه مشاوره).
۵. در صورت بروز اختلال زیرساختی: اعلام سطح اختلال و روش جایگزین اجراشده با تأیید ستاد مدیریت بحران آموزشی